

Nieuwe armen voelen

Geen land dat zoveel aanspraak maakt op het EU-noodfonds als Italië. Het door corona zwaar getroffen land kampt met veel nieuwe armen. Maar terwijl de voedselbank overuren draait, richten de hervormingsplannen zich vooral op digitaal en duurzaam. 'Een adequate respons van de regering blijft uit.'

Op nog geen tien kilometer van het Colosseum, doet de Romeinse wijk Pietralata in niets denken aan de eeuwige stad. Flats met schotels, bestickerde afvalcontainers en grauwe rolluiken tekenen het straatbeeld. Op Via G. Michelotti zijn de rolluiken omhooggetrokken, buurtbewoners met lege boodschappentrolleys verzamelen zich op de stoep.

Vrijwilligers van de voedselbank leggen de laatste hand aan zakjes groenten en fruit. In een provisorische setting, een buurtkantoor van de Partito Democratico (de centrum-linkse Democratische Partij, de op een na grootste in Rome), staan gebutste paprika's en aubergines — 'gewoon inpakken zolang ze niet rot zijn' — symbool voor de 'nieuwe armen' in de rij: gekneusd door de pandemie, maar nog niet op straat beland.

Onder deze nieuwe armen bevinden zich meer Italianen, meer gezinnen en meer mensen met een dak boven hun hoofd. De katholieke hulporganisatie Caritas rapporteerde dat 45% van de mensen die zich in de periode mei-september van vorig jaar meldden, nooit eerder hulp had gezocht.

Het zijn mensen die voor de pandemie net het einde van de maand wisten te halen, zegt Massimiliano Signifredi van de katholieke hulpgemeenschap Sant'Egidio. 'Denk aan tijdelijke werknemers, mensen uit het informele circuit, met afwijkende contracten of zonder arbeidsbescherming — van mensen in de toerismesector tot kleine handelaren.'

Alleen al in Rome gaat het om 'duizenden slachtoffers van de toenemende sociale ongelijkheid'. Voor de pandemie uitbrak, bestierde Sant'Egidio drie voedseldistributiecentra in de hoofdstad. Inmiddels zijn dat er 28. Het afgelopen jaar zijn er 250.000 voedselpakketten uitgedeeld.

STOOM AFLAZEN

Een andere buitenwijk van Rome: het van oudsher arme en antifascistische Quadraro. Zo'n vierhonderd families halen hier om de zaterdag een voedselpakket op. Een plastic tas met 'essentiële producten' zoals lang houdbare melk, pasta, olie, koffie, brood en 'alles wat er zoal binnenkomt' — bijvoorbeeld overgebleven panettone (Italiaans kerstbrood).

Tandpasta, shampoo, wasmiddel, luiers en babyvoeding liggen op de plank om uit te delen 'indien nodig'. Zoals aan een jonge moeder, haar baby in een draagzak, die plaatsneemt aan tafel bij twee vrijwilligers. Iedereen wordt ingeschreven op basis van een identiteitsbewijs, naar de financiële status wordt niet gevraagd.

'Come stai, hai una famiglia, lavoro, qualche amico?' ('Hoe gaat het, heb je een gezin, werk, een paar vrienden'), klinkt het aan tafel: er wordt geïnformeerd naar ieders situatie, het persoonlijke vangnet afgetast. 'Het eten is slechts een aanmoediging. Mensen kunnen bij ons ook stoom afblazen. We helpen waar mogelijk', aldus vrijwilliger Mario Gabbarini.

ONZICHTBAAR

Die humaniteit is 'broodnodig', volgens de 60-jarige Vittoria Esposito, in de rij voor de voedselbank. 'We zijn onzichtbare armen: met een dak boven ons hoofd en een auto voor de deur, maar zonder geld om benzine te kopen of de rekeningen mee te betalen.' Esposito verloor vlak voor de pandemie haar man aan een hersentumor — hij was zelfstandig architect, zij stond hem bij. De 'bureaucratische tsunami' die

volgde, kwam door covid-19 abrupt tot stilstand, haar pensioenaanvraag bleef liggen.

De nieuwe armoede is volgens haar een dusdanig wijdverbreid sociaal probleem, dat als hulporganisaties zoals Sant'Egidio er niet waren geweest, 'er een burgeroorlog zou uitbreken'. 'Mensen zijn uitgeput, weten het tij niet te keren. Een adequate respons van de regering blijft uit.'

Italië ontvangt €209 mrd uit het Europese coronaherstelfonds, goed voor 28% van het totaal. Het *dolce vita*-land is daarmee de grootste afnemer van het noodfonds. 'We hopen dat dit geld bij de juiste personen terecht komt', zegt vrijwilliger Gabba-

Anouk Boone is medewerker van Het Financieele Dagblad

De nieuwe armen

Een medewerker scant de temperatuur van een klant, alvorens ze de voedselbank in mag. In Rome ste

In het kort

- Door de coronapandemie is het aantal armen in Italië flink gegroeid.
- Hun vooruitzichten zijn slecht, ze zijn 'uitgeput'.
- Italië ontvangt veel geld uit het Europese coronaherstelfonds, maar digitaal en duurzaamheid krijgen voorrang.
- Als er niet 'meteen' geld komt, belanden veel nieuwe armen op straat of 'sterven van de honger'.

zich vergeten door Draghi

en zijn veelal Italianen, voor corona konden ze net de eindjes aan elkaar knopen.

eg het aantal voedselbanken van drie naar 28.

FOTO'S: MICHELE MARTUCCI VOOR HET FD

rini — zijn ronde bril raakt zijn dubbele mondkapje terwijl hij voedselpakketten uitdeelt. 'Concrete oplossingen' zijn volgens hem van groot belang om het land op te starten.

In het park tegenover de voedselbank krijgen mensen die voor het eerst komen, een nummertje om aan te sluiten in de rij. Aan het hek rondom het basketbalveld hangt een spandoek met in schreeuwende letters de tekst 'Lavoro, istruzione e casa x tutti' ('Werk, onderwijs en een huis voor iedereen').

Tito Boeri, hoogleraar arbeidseconomie aan de Bocconi Universiteit in Milaan, beaamt dat de nieuwe armoede 'een serieus probleem' is. 'In het verleden zagen we vooral migranten in nood. Voor het eerst zien we meer Italianen om hulp vragen.' Het Italiaanse socialezekerheidsstelsel — 'dat niet zo genereus is als in andere landen' — moet volgens Boeri inclusiever worden.

'Vrijgevinger naar families met kinderen en inkomenssteun voor zelfstandigen inclusief', aldus Boeri. Ook moet er meer worden samengewerkt met lokale instanties en gemeenten. Een 'ontwerpfout' van de huidige inkomensregeling (de Italiaanse Reddito di cittadinanza) is 'de centralisatie

ervan'. 'Het is moeilijk de armen zo te bereiken — veel van hen hebben geen weet van een systeem.'

GELD, METEEN

Het belang van sociale cohesie en de hervorming van het sociale vangnet staan volgens de hoogleraar 'hoog op de politieke agenda' van de regering Draghi. Maar in de eerste regeringsverklaring beklemtoonde de kersverse premier verduurzaming en Europese eenheid.

'Onzichtbare arme' Vittoria Esposito is somber. 'Ik heb vertrouwen in Draghi, maar één man verandert geen systeem.' Ze mist een 'politiek ideaal'. Noemt 'corruptie'. 'Fantastisch nieuws, het EU-geld dat onze kant opkomt. Maar geld is allang het probleem niet meer in deze spiraal van armoede. Dat is tijd.'

Want het het water staat deze mensen aan de lippen. Komt het geld niet 'meteen', dan belanden deze nieuwe armen mogelijk op straat of 'sterven ze van de honger', aldus Esposito.

In Rome zijn er momenteel 8000 mensen dakloos, bijna de helft daarvan slaapt op straat. Het worden er wekelijks meer, zien ze bij Sant'Egidio. Recent stierven er twaalf in de winterkou.

Coronaherstelfonds en de plannen van Italië

Het Next Generation EU-herstelfonds is een schatkist voor Italië. Van de €750 mrd komt er €209 mrd naar Rome voor de 'wederopbouw van het land' (€85 mrd aan giften en €124 mrd aan gesubsidieerde leningen die binnen een paar jaar moeten worden uitgegeven). Italië voegt daar nog eens zo'n €100 mrd aan begrotingsplannen aan toe (2021-2026). Draghi spreekt van 'radicale veranderingen' om de economie te moderniseren. De belangrijke pijlers van het Italiaanse

recovery-plan zijn ecologische en digitale transitie (waarvoor circa €70 mrd en €50 mrd zijn begroot). Het zijn de meest ambitieuze hervormingsplannen in Italië sinds de oorlog. Tito Boeri en Roberto Perotti, Bocconi-hoogleraren economie, stellen dat Italië 'met vuur speelt', zo schrijven ze in La Repubblica: 'Er is een limiet aan middelen om snel en productief te besteden, zelfs voor de best voorbereide organisaties.' Neem de digitalisering. 'De EU eist dat we hier in drie jaar tijd €50 mrd voor uittrekken,

maar niemand in Italië heeft er ooit aan gedacht om in zo'n korte tijd zo'n enorm bedrag uit te geven. Het is één ding om je een utopie voor te stellen van een digitale wereld waartoe iedereen toegang heeft, maar het is van andere orde om in een paar maanden tijd duizenden specifieke digitale projecten uit te vinden. Hoeveel van onze bestuursorganen hebben de vaardigheden en ontwerpcapaciteit om dit te doen, en hoeveel van deze projecten zullen daarom echt nodig en nuttig zijn?'

Voedselpakketten staan klaar bij een van de voedselbanken in Rome.